

4. Звітні дані Головного управління Державної казначейської служби України у Волинській області. Дата оновлення 21.05.2018.URL: <http://www.treasury.gov.ua/reg/control/vol/uk/index>

Граділь Юлія Миколаївна
Провідний спеціаліст
відділу з формування виплати
Управління соціального захисту
населення Луцької РДА
uszn762viplata@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Фінансування соціальної сфери є основним пріоритетом видатків державного бюджету в Україні, обсяги яких щороку зростають. Водночас, основні соціальні індикатори в країні не засвідчують однозначної позитивної динаміки, а соціальні гарантії не забезпечують гідного рівня життя. Це вказує на недосконалість сучасного механізму фінансового забезпечення соціального захисту населення та управлінням бюджетними ресурсами. Більш того, питання вдосконалення механізму фінансування соціальної сфери в Україні актуалізуються в умовах обмеженості бюджетних ресурсів та необхідності спрямування значних коштів на соціальні цілі.

Сучасний механізм фінансування соціальної сфери в Україні ґрунтується на ряді джерел, серед яких – бюджетні асигнування, кошти юридичних та фізичних осіб, ресурси страхових фондів, сформовані за рахунок страхових відрахувань застрахованих осіб та роботодавців, спонсорські кошти благодійних організацій і фондів, кредитні ресурси. Необхідність державного фінансування соціальної сфери зумовлена нездатністю ринкової економіки задовольняти потреби населення у всіх необхідних соціальних благах та послугах, а також значною диференціацією населення за рівнем доходу, яка значно посилюється в умовах економічної кризи. Водночас, фінансування надання соціальних допомог і послуг населенню вимагає не лише державної підтримки, а й залучення коштів з інших джерел (юридичних і фізичних осіб).

Зважаючи на проблеми виконання державного бюджету в частині фінансування соціального захисту і соціального забезпечення та

необхідність зниження частки фіскального перерозподілу ВВП, диверсифікація постачальників послуг шляхом удосконалення механізмів розміщення і реалізації замовлень на надання послуг має стати одним з пріоритетів реформування соціальної політики в Україні. В якості альтернативних постачальників могли б виступати як державні установи соціальної сфери, так і комерційні і недержавні організації [3].

Проблемним питанням механізму фінансування соціального захисту залишаються міжбюджетні відносини в частині планування субвенцій соціального спрямування за видами видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення. Незважаючи на те, що переважна частина видатків соціального спрямування передана на рівень місцевих бюджетів, функціональні та видаткові повноваження з фінансування соціального захисту залишаються нерозподіленими і нечіткими, певною мірою неузгоджені між різними рівнями влади, що призводить до дублювання функцій і зниження ефективності їх виконання. Сучасний розподіл видаткових повноважень впроваджений здебільшого з фінансових міркувань, ніж виходячи з природи послуг, оскільки він в більшій мірі спрямований на досягнення відповідності між доходами і видатками бюджетів різних рівнів, а не на забезпечення ефективного способу використання бюджетних ресурсів. Видатки розподілено за видами бюджетних установ, а не за їх функціональним призначенням у наданні послуг. В результаті, на практиці ті самі статті соціальних видатків здійснюються як із державного, так і з місцевих бюджетів, що значно зменшує прозорість бюджетного процесу та ефективність управління фінансовими ресурсами галузі з боку відповідних міністерств. Розпорошення видатків державного бюджету по численних головних розпорядниках коштів (міністерствах та відомствах) не сприяє дотриманню прозорості та ефективності управління бюджетними коштами. Крім того, така ситуація викликає нерівномірність забезпечення населення послугами [1; 2].

Наступною проблемою, що створює підвалини для нерівномірного забезпечення населення соціальними послугами є існуюча схема руху фінансових потоків у галузях соціального захисту у територіальному розрізі. Зокрема, мережа установ, що надають соціальні послуги, яка утримується за рахунок кошторису різноманітних міністерств та відомств, розташована по території всієї країни. Водночас, Державна казначейська служба України, через рахунки якої здійснюється рух коштів, не розробляє звітність про видатки державного бюджету у регіональному

розрізі. За таких умов розпорядники бюджетних коштів позбавлені можливості оцінити загальний обсяг коштів державного бюджету, який витрачається на забезпечення соціальних послуг у регіональному розрізі та впливати на підвищення ефективності бюджетних витрат [4, с. 195]. Існуючі бюджетні механізми унеможливають контроль за забезпеченістю галузі фінансовим ресурсом з боку міністерств, здійснення ними єдиного методологічного забезпечення впровадження державної політики, підвищення ефективності фінансування та якості послуг, що надаються.

Таким чином, основними принципами ефективного механізму фінансування соціального захисту є: розмежування повноважень між державним і приватним секторами щодо виробництва і надання соціальних благ; раціоналізація державного фінансування соціального захисту залежно від поставленої мети, підвищення платоспроможності населення як стимулюючого фактору щодо розширення доступу до товарів і послуг соціального призначення, які виробляється приватним сектором.

Підвищення ефективності соціальних видатків в умовах обмеженості бюджетних ресурсів потребує впровадження нових управлінських підходів до їх планування; вдосконалення міжбюджетних відносин; визначення ступеня участі та повноважень основних партнерів у фінансуванні та адмініструванні соціальних програм; диферсифікації системи надання соціальних послуг; завершення впровадження соціальних стандартів; впровадження системи критеріїв та індикаторів для моніторингу та оцінки досягнення визначених цілей.

Список використаних джерел:

1. Закон України від 19.06.2003 р. N 966-IV «Про соціальні послуги» Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. ст. 358.

2. Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів, затверджений Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 17.06.2002 № 293.

3. Сидор І.П. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення: теоретичні аспекти і вітчизняна практика. *Ефективна економіка* (електронне фахове видання). 2015. № 9.

4. Щербина І.Ф. Бюджетні аспекти реформування системи охорони здоров'я в Україні. *Демографія та соціальна економіка*. 2007. №1/2007. С. 194-199.